

Maavarade kasutamise seotud mõisted

aheraine – kaevandusest või karjäärist kaevandatud põlevkivist eraldatud jääk

allmaakaevandamine – kaevandamisviis sügaval lasuva maavara väljamiseks suletud maapöues, mille käigus rajatakse maapöue kaeveõõnte võrk

aktiivne varu – maavaravaru on aktiivne, kui selle kaevandamisel kasutatakse tehnoloogiat ja tehnikat tagavad maapöue ratsionaalse kasutamise ja keskkonnanõuete täitmise ning maavara kasutamine on majanduslikult kasulik

Eelkambrium – ajavahemik maakoore ja seda moodustavate kivimite arvatavast tekkest Kambriumi alguseni (542 mln aastat tagasi)

ehitusjätmed – puidu-, klaasi-, telliste-, metalli-, betooni- jt ehitusmaterjalide jätmed, samuti väljaveetav pinnas, mis tekivad ehitus- ja remonditööde käigus ning mida ei ole võimalik ehitusobjektile tööd käigus ära kasutada

Ida-Euroopa platvorm – Skandinaavia, Uurali, Kaukasuse, Krimmi ja Karpaatide mäestike vahele jääv lauskmaa

infrastruktuur ehk taristu – majandusühiskonna toimimiseks ja majanduslikuks arenguks vajalik süsteem (teed, side, koolid, haiglad, vee- ja energiavarustus jne)

intrusiiv ehk intrusioon ehk plutoon – kivimkeha, mis on tekkinud magmakoldest maakoore tunginud magma tardumisel

kaevandamisõiguse tasu – keskkonnatasude seadusest tulenev tasumäär riigi maavara kaevandamiseks

kaevis – looduslikust olekust eemaldatud mistahes kivimi või setendi tahke osis

katend – maavaralaslundi peal olev kattekiht

keskkond – loodus-, majandus- ja sotsiaalne keskkond

keskkonnamõju – tegevusega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju inimese tervisele ja heaolule, keskkonnale, kultuuripärandile või varale

keskkonnatasu – keskkonnatasude seadusest tulenevad tasumäärad loodusvarade kasutamisel

kompleksmaardla – maardla, kus esineb kaks või enam eri maavara (põhi- ja kaasnev maavara), mis on koos kaevandatavad või ühe maavara kaevandamise korral säilitatakse teised looduslikus lasuvuses, uuritakse kõiki võrdse detailsusega tellija või uuringuloa andja nõudel

Kvaternaar – geoloogilise aja noorim, nüüdisajal jätkuv geoloogiline ajastu (ladestu), mis algas 1,806 mln aastat tagasi

maa-aines – maapöueseaduse järgi kivim või setend, mis ei ole maavarana arvele võetud

Aheraine

Allmaakaevandamine

maapõu – maismaal, piiriveekogudes, territoriaal- ja sisemeres ning majandusvööndis inimtegevuseks kättesaadav maakoore osa

maardla – üldgeoloogilise uurimistöo või geoloogilise uuringuga piiritletud ja uuritud ning keskkonnaregistris arvele võetud maavara lasund või lasundi osa, kusjuures maardlana võetakse arvele kogu lasund või lasundi osa, mis sisaldab maavara koos vahekihtidega

maavara – looduslik kivim, setend, vedelik või gaas, mille omadused või mille lasundi lasumistingimused vastavad maapõueseaduse § 9 lõike 1 alusel kehtestatud nõuetele või uuringu tellija esitatud nõuetele ja mille lasund või selle osa on keskkonnaregistris arvele võetud

mäeeraldis – kaevandamislooga maavara kaevandamiseks määratud maapõue osa

mäerent – tasu, mida makstakse maardla kasutamise ehk maavara kaevandamise eest ja mille suurus sõltub eeskätt mäeeraldise suuruselt, asukohast ning maa hinnast, samuti maavara omadustest, kasutatavast tehnoloogiast, keskkonnamõju tekitamisest jne

oos ehk vallseljak – pikk, kitsas ja järsunõlvaline positiivne pinnavorm, mis on moodustunud liustikualuste survele sulamisvete transporditud setteist

paekivi ehk paas – lubjakivi ja dolomiit (karbonaatsed kivimid)

pae(kivi)killustik – lubjakivist ja dolomiidist toodetud killustik

pae(kivi)sõelmed – paekivi purustamisel ja sorteerimisel tekkiv jääk (fraktsiooni osakeste läbimõõt 0-5 mm)

Paleosoikum ehk Vanaaegkond – kronostratigraafilise üksusena ladekond ja geokronoloogilise üksusena aegkond, mis vastab ajavahemikule 542–251 mln aastat tagasi

passiivne varu – varu, mille kasutamine ei ole keskkonnakaitse tõttu võimalik või puudub asjakohane tehnoloogia, kuid mis võib tulevikus osutuda kasutuskõlblikuks

pealmaakaevandamine – maavara kaevandamisviis avatud maapõues (ka ehitusmaavarade karjääriviisiline kaevandamine)

peensusmoodul – suhtarv, mis määratakse lõimise (terasuuruse) järgi

Proterosoikum ehk Aegueon – kronostratigraafilise üksusena ladekond ja geokronoloogilise üksusena aegkond, mis vastab ajavahemikule 2500–542 mln aastat tagasi (eoon – geoloogilise ajaarvamise suurim ühik)

põlevkivi tootuskiht – tootlik, produktiivne põlevkivikiht, mille moodustavad üldjuhul 7 kukersiidi ja 6 lubjakivi vahekihti

põlevkivituhk – põlevkivi põletamisel tekkiv jääk

raimamine – kivimi purustamine (kobestamine)

reservvaru – maavaravaru, mille geoloogilise uurituse maht võimaldab saada vajalikud andmed maavaravaru perspektiivi hindamiseks ja edasise geoloogilise uuringu suunamiseks

ressursi ammendamise kiirus – mäeeraldisel maavaravaru täielikuks kaevandamiseks kuluv aeg

sandur – pealt lauge liiva- ja kruusakuhjatis, kuulub liustiku servamoodustiste hulka

tarbevaru – maavaravaru, mille geoloogilise uurituse maht võimaldab saada vajalikud andmed maavaravaru kaevandamiseks ja kasutamiseks

täitematerjal ehk täitepinnas – maavara kasutusala, kui maavara ei vasta kinnitatud kvaliteedinõuetele, kuid on olemas majanduslik huvi varu kaevandamiseks (k.a täiteliiv, täitekruus)

varustuskindlus – tarbijate kvaliteetsete ehitusmaavaradega varustatuse näitaja teatud aja jooksul

Pealmaakaevandamine